

กรมการแพทย์
Department of Medical Services

การใช้ยาสมุนไพร ในเวชปฏิบัติ

จัดทำโดย กองวิชาการแพทย์ กรมการแพทย์

คำนำ

การใช้ยาสมุนไพรในเวชปฏิบัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และเป็นแนวทางสำหรับแพทย์ทั่วไปรวมทั้งบุคลากรทางการแพทย์และการสาธารณสุข ในการใช้ยาสมุนไพรตามกลุ่มโรค/อาการ โดยสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จาก คู่มือการใช้ยาสมุนไพรในเวชปฏิบัติ (Thai Herbal Medicine in Clinical Practice: Guidebook) ตาม QR Code ด้านล่าง

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การใช้ยาสมุนไพรในเวชปฏิบัติ ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อแพทย์ทั่วไป รวมทั้งบุคลากรทางการแพทย์และการสาธารณสุข ที่จะสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรในระบบบริการสุขภาพมากยิ่งขึ้น

คณะผู้จัดทำ

กลุ่มอาการ/โรคระบบทางเดินอาหาร

อาการปวดจุกแน่นท้อง (Dyspepsia)

ยาสมุนไพรขมิ้นชัน

ขนาดและวิธีใช้

ข้อควรระวัง และข้อห้ามใช้

อันตรกิริยาระหว่างยา

เทียบเคียงยา
แผนปัจจุบัน

500 มิลลิกรัม วันละ 4 ครั้ง
หลังอาหาร และก่อนนอน

- 1) ควรระมัดระวังการใช้ในหญิงมีครรภ์ ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์
- 2) ควรระวังการใช้ในเด็ก เนื่องจากยังไม่มีข้อมูลด้านประสิทธิภาพ และความปลอดภัย
- 3) ห้ามใช้ในผู้ที่ท่อน้ำดีอุดตัน ผู้ป่วยโรคนี้ ควรปรึกษาแพทย์ก่อนใช้ยา

- Warfarin
- Aspirin
- ยาที่ metabolized ผ่าน cytochrome P450

Omeprazole

ยาสมุนไพรขิง

2 – 4 กรัมต่อวัน

ห้ามใช้ร่วมกับยาลดกรดหรือมีภาวะเลือดออกผิดปกติ

ไม่พบข้อมูลอันตรกิริยาระหว่างยาสมุนไพรขิงกับยาอื่น

- Domperidone
- Simethicone

กลุ่มอาการ/โรกระบบทางเดินอาหาร

โรคท้องผูกเรื้อรัง (Chronic Constipation)

ยาสมุนไพรมะขามแขก

ขนาดและวิธีใช้	ข้อควรระวัง และข้อห้ามใช้	อันตรกิริยาระหว่างยา	เทียบเคียงยาแผนปัจจุบัน
ผงยาในแคปซูล 800 มิลลิกรัม – 1.2 กรัม (เทียบเท่า Sennoside ขนาด 15 - 20 มิลลิกรัม) วันละ 1 ครั้ง ก่อนนอน	ข้อควรระวัง 1) ระวังการใช้ในผู้ป่วยอายุต่ำกว่า 12 ปี 2) ระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคลำไส้อักเสบเรื้อรัง (Inflammatory Bowel Disease) 3) ระวังการใช้ในผู้ป่วยที่มีภาวะขาดน้ำ (Dehydration) หรืออิเล็กโทรไลต์ต่ำ 4) ระวังการใช้ระยะยาวในผู้ป่วยที่มีภาวะไต หรือตับทำงานบกพร่อง 5) ระวังการใช้ในสตรีมีครรภ์ เนื่องจากอาจทำให้มีอาการปวดเกร็งท้อง หรือภาวะอิเล็กโทรไลต์ไม่สมดุลได้ 6) ระวังการใช้ในหญิงให้นมบุตร 7) ไม่ควรใช้ยาในระยะยาว ข้อห้ามใช้ 1) ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่มีภาวะอุดตันในทางเดินอาหาร (Gastrointestinal obstruction) หรือปวดท้องโดยไม่ทราบสาเหตุ 2) ห้ามใช้ในผู้มีประวัติแพ้ยานี้	ไม่พบข้อมูลอันตรกิริยาระหว่างยาสมุนไพรมะขามแขกกับยาอื่น	• Senokot® • Bisacodyl

กลุ่มอาการ/โรคระบบทางเดินอาหาร

โรคริดสีดวงทวาร (Hemorrhoid)

ยาสมุนไพรเพชรสังฆาต

ขนาดและวิธีใช้	ข้อควรระวัง และข้อห้ามใช้	อันตรกิริยาระหว่างยา	เทียบเคียงยาแผนปัจจุบัน
สูตรที่ 1 ผงยา 100 กรัม มีเถาเพชรสังฆาต 70 กรัม รับประทานครั้งละ 1.2 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหารทันที เช้า กลางวัน เย็น สูตรที่ 2 ผงยา 85 กรัม มีเถาเพชรสังฆาต 50 กรัม รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหารทันที เช้า กลางวัน เย็น	1) เพชรสังฆาตมีสารแคลเซียมออกซาเลท (Calcium Oxalate) สูง อาจเกิดนิ่วในไตได้ 2) ระวังการใช้ในเด็ก สตรีมีครรภ์ และหญิงที่กำลังให้นมบุตร หรือปรึกษาแพทย์ก่อนรับประทาน 3) ห้ามรับประทานติดต่อกันนานเกิน 2 สัปดาห์ เพราะอาจก่อให้เกิดนิ่วในทางเดินปัสสาวะ 4) ผู้ป่วยโรคไตห้ามรับประทาน	ไม่พบข้อมูลอันตรกิริยาระหว่างยาสมุนไพรเพชรสังฆาตกับยาอื่น	Hesperidin and Diosmin (Daflon®)

กลุ่มอาการ/โรคระบบทางเดินหายใจ

อาการไอ (Cough)

ยาแก้ไอผสมมะขามป้อม

ขนาดและวิธีใช้	ข้อควรระวัง และข้อห้ามใช้	อันตรกิริยาระหว่างยา	เทียบเคียงยาแผนปัจจุบัน
จิบเมื่อมีอาการไอ ทุก 4 ชั่วโมง	1) ระวังการใช้ยาในผู้ป่วยเบาหวานที่คุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้ เนื่องจากสูตรตำรับมีน้ำตาลเป็นสารแต่งรส 2) ระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่ท้องเสียง่าย เนื่องจากมะขามป้อมมีฤทธิ์เป็นยาระบาย	• เสริมฤทธิ์ยาต้านการแข็งตัวของเลือดและยาต้านเกล็ดเลือด • เสริมฤทธิ์ยาลดระดับน้ำตาลในเลือด • ลดการดูดซึมธาตุเหล็ก	• Bromhexine • Acetylcysteine

ยาประสมมะแว้ง

1. ชนิดผง (ละลายน้ำมะนาวแทรกเกลือ) 2. ชนิดเม็ดและชนิดลูกกลอน (ละลายน้ำมะนาวแทรกเกลือหรือใช้อม) รับประทานยาเมื่อมีอาการ ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 - 1.4 กรัม เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 200 - 400 มก.	1) การใช้ยาในผู้ที่แพ้สมุนไพรที่เป็นส่วนประกอบของยา 2) ผู้ป่วยที่ต้องการจำกัดเกลือ ไม่ควรใช้มะนาวแทรกเกลือ 3) ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 15 วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์	ไม่พบข้อมูลอันตรกิริยาระหว่างยาประสมมะแว้งกับยาอื่น	• Bromhexine • Acetylcysteine
--	---	---	--

กลุ่มอาการ/โรคระบบทางเดินหายใจ

โรคจมูกอักเสบภูมิแพ้ (Allergic Rhinitis)

ยาปราบชมพูทวีป

ขนาดและวิธีใช้	ข้อควรระวัง และข้อห้ามใช้	อันตรกิริยาระหว่างยา	เทียบเคียงยา แผนปัจจุบัน
รับประทานวันละ 3 - 4 กรัม แบ่งให้วันละ 3 ครั้ง	1) ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้มีไข้ เด็ก 2) ห้ามใช้เมื่อพบภาวะแทรกซ้อนจากการแพ้อากาศ เช่น ไซนัสอักเสบ การติดเชื้อแบคทีเรียที่มีการเจ็บบริเวณไซนัส ไข้สูง น้ำมูก และเสมหะเขียว เป็นต้น 3) ควรระวังในผู้ป่วยที่มีประวัติเป็นแผลในกระเพาะอาหาร โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ 4) ระวังการใช้ในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต หรือทางเดินปัสสาวะ 5) อาการไม่พึงประสงค์ ยามีรสร้อนที่อาจทำให้มี อาการแสบร้อนคอ เรอ ท้องอืด ท้องเสีย	อันตรกิริยาระหว่างยา ควรระวังการใช้ยานี้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจาก ตำรับนี้มีพริกไทย ในปริมาณสูง	Loratadine

กลุ่มอาการ/โรกระบบทางเดินหายใจ

โรคติดเชื้อทางเดินหายใจส่วนบนเฉียบพลัน (URI)

ยาสมุนไพรฟ้าทะลายโจร

ขนาดและวิธีใช้	ข้อควรระวัง และข้อห้ามใช้	อันตรกิริยาระหว่างยา	เทียบเคียงยาแผนปัจจุบัน
Common cold : Andrographolide 60 - 120 มิลลิกรัมต่อวัน แบ่งรับประทานวันละ 3 - 4 ครั้ง ติดต่อกันไม่เกิน 5 วัน Mild COVID 19 : Andrographolide 180 มิลลิกรัมต่อวัน แบ่งรับประทานวันละ 3 ครั้ง ติดต่อกัน 5 วัน	1) ห้ามใช้ในผู้ที่แพ้ฟ้าทะลายโจร แพ้พืชในวงศ์ Acanthaceae เช่น เสลดพังพอน ทองพันชั่ง พญาวานร เป็นต้น 2) ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ เนื่องจากอาจทำให้เกิดทารกวิรูป (มีรายงานทำให้แท้งในสัตว์ทดลอง) 3) ข้อมูลในหญิงให้นมบุตรยังไม่มี จึงให้หลีกเลี่ยง 4) หากใช้ยาแล้วมีผื่น ปากบวม ตาบวม หน้าบวม ให้หยุดยาทันที และมาพบแพทย์ 5) หากใช้ฟ้าทะลายโจรติดต่อกัน 3 วัน แล้วไม่หาย หรือมีอาการรุนแรงขึ้นระหว่างใช้ยา ควรหยุดใช้ และมาพบแพทย์	• ยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด • ยาที่ metabolized ผ่าน cytochrome P450	-

กลุ่มอาการ/โรคทางกล้ามเนื้อและกระดูก

อาการปวดกล้ามเนื้อ โรคข้อเข่าเสื่อม (Osteoarthritis)

ยาสมุนไพรเถาวัลย์เปรียง

ขนาดและวิธีใช้	ข้อควรระวัง และข้อห้ามใช้	อันตรกิริยาระหว่างยา	เทียบเคียงยาแผนปัจจุบัน
อาการปวดกล้ามเนื้อ ยาแคปซูล (ผงจากเถา) รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหารทันที อาการปวดจากข้อเข่าเสื่อม ยาแคปซูล (สารสกัด) รับประทานครั้งละ 400 มิลลิกรัม วันละ 2 ครั้ง หลังอาหารทันที	1) ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ 2) ห้ามใช้ในผู้ที่เคยแพ้ยา 3) ระวังการใช้ในผู้ป่วยที่มีแผลในกระเพาะอาหาร 4) ระวังการใช้ในผู้ที่มีการทำงานของไตบกพร่อง 5) ไม่ควรใช้ร่วมกับยาแก้ปวดกลุ่มยาต้านอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ (NSAIDs)	เสริมฤทธิ์ยากลุ่ม NSAIDs	• Orphenadrine 35 มิลลิกรัม + Paracetamol 450 มิลลิกรัม • Tolperisone 50 มิลลิกรัม • Diclofenac 25 มิลลิกรัม

กลุ่มอาการ/โรคทางกล้ามเนื้อและกระดูก

อาการปวดกล้ามเนื้อ โรคข้อเข่าเสื่อม (Osteoarthritis)

ยาสมุนไพรไพรไฟล

ขนาดและวิธีใช้	ข้อควรระวัง และข้อห้ามใช้	อันตรกิริยาระหว่างยา	เทียบเคียงยาแผนปัจจุบัน
ครีมที่มีน้ำมันไพร ร้อยละ 14 ทาและถูเบา ๆ วันละ 2 - 3 ครั้ง บริเวณที่มีอาการปวดเมื่อย ปวดบวมจากกล้ามเนื้ออักเสบ เคล็ดขัดยอก ฟกช้ำ	1) ห้ามใช้ในผู้ที่เคยมีประวัติแพ้ยา 2) ห้ามทาบริเวณเนื้อเยื่ออ่อน เช่น ตา เป็นต้น 3) ห้ามทาบริเวณผิวหนังที่มีบาดแผล หรือมีแผลเปิด	ไม่พบข้อมูลอันตรกิริยาระหว่าง ยาสมุนไพรไพรไฟลกับยาอื่น	Analgesic balm

ยาสมุนไพรขมิ้นชัน (สกัด)

ขมิ้นชัน (สารสกัดเคอร์คูมินอยด์) 500 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหารทันที ใช้ติดต่อกันไม่เกิน 4 - 8 สัปดาห์ หากต้องใช้ต่อเนื่องควรปรึกษาแพทย์	1) ห้ามใช้ในผู้ที่แพ้ขมิ้นชัน หรือสารในกลุ่มเคอร์คูมินอยด์ 2) ห้ามใช้ในผู้ที่มีภาวะอุดตันของท่อน้ำดี เนื่องจากขมิ้นชันกระตุ้นการหลั่งน้ำดี 3) ห้ามใช้ในผู้ที่มีภาวะเลือดออกง่าย หรือใช้ยาต้านการแข็งตัวของเลือด 4) ระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคนี้ในถุงน้ำดี	• ยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด • ยาที่ metabolized ผ่าน cytochrome P450	NSAIDs เช่น Diclofenac 25 มิลลิกรัม
---	--	--	---

กลุ่มอาการ/โรคทางกล้ามเนื้อและกระดูก

อาการปวดกล้ามเนื้อ โรคข้อเข่าเสื่อม (Osteoarthritis)

ยาสมุนไพรเจลพริก (สารสกัด Capsaicin)

ขนาดและวิธีใช้	ข้อควรระวัง และข้อห้ามใช้	อันตรกิริยาระหว่างยา	เทียบเคียงยาแผนปัจจุบัน
ทาบาง ๆ ในปริมาณครึ่งช้อนนิ้ว บริเวณที่มีอาการปวด วันละ 3 - 4 ครั้ง หลีกเลี่ยงการอาบน้ำ หรือ สัมผัสน้ำร้อน ภายใน 30 นาที หลังทายา	1) ผู้ที่แพ้แคปไซซิน หรือสารในตระกูลพริก 2) ห้ามใช้กับผิวหนังที่มีแผลเปิด แผลไหม้ หรือมีการอักเสบรุนแรง 3) ห้ามใช้ในเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี 4) หลีกเลี่ยงการใช้ในบริเวณใกล้ดวงตา จมูก ปาก หรือเยื่อเมือก 5) ไม่ควรใช้ร่วมกับยาแก้ปวดเฉพาะที่ประเภทอื่น เช่น ยาที่มีเมนทอล หรือไดโคลฟีแนค เพราะอาจเพิ่มการระคายเคือง 6) หลีกเลี่ยงการใช้ร่วมกับผลิตภัณฑ์ให้ความร้อน เช่น แผ่นประคบร้อน หรือครีมร้อน เพราะอาจทำให้เกิดการระคายเคืองรุนแรง	พริกเกิดอันตรกิริยาระหว่างกับยาหลายกลุ่ม แต่เจลพริกเป็นยาใช้ภายนอก ความเสี่ยงจึงมีโอกาสน้อย	Analgesic balm

กลุ่มอาการ/โรคทางกล้ามเนื้อและกระดูก

อาการปวดกล้ามเนื้อ โรคข้อเข่าเสื่อม (Osteoarthritis)

ยาสมุนไพรสหัสธารา (สหัสธารา)

ขนาดและวิธีใช้	ข้อควรระวัง และข้อห้ามใช้	อันตรกิริยาระหว่างยา	เทียบเคียงยาแผนปัจจุบัน
รับประทานครั้งละ 1 - 1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร เช้า กลางวัน เย็น ดื่มน้ำอุ่นตาม เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการดูดซึม	1. อาจมีอาการคอแห้ง อาการแพ้ เช่น ผื่นคัน ลมพิษ อาการระคายเคืองในกระเพาะอาหาร เช่น คลื่นไส้ ปวดท้อง ร้อนท้อง แสบท้อง หากมีอาการรุนแรง เช่น หายใจลำบาก ควรหยุดใช้ และพบแพทย์ทันที 2. ระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง โรคแผลในกระเพาะอาหาร 3. ไม่ควรใช้ยาร่วมกับยากลุ่ม NSAIDs	• ยากลุ่มที่เป็น CYP3A4 substrate ได้แก่ ritonavir, nifedipine, cyclosporine, triazolam, alfentanil และ simvastatin • อาจมีผลเสริมฤทธิ์กับ ยาต้านการแข็งตัวของ เลือด (warfarin)	• Orphenadrine 35 มิลลิกรัม + Paracetamol 450 มิลลิกรัม • Tolperisone 50 มิลลิกรัม • Diclofenac 25 มิลลิกรัม

กลุ่มอาการ/โรคทางกล้ามเนื้อและกระดูก

อาการปวดกล้ามเนื้อ โรคข้อเข่าเสื่อม (Osteoarthritis)

ยาประคบสมุนไพร

ขนาดและวิธีใช้	ข้อควรระวัง และข้อห้ามใช้	อันตรกิริยาระหว่างยา	เทียบเคียงยาแผนปัจจุบัน
- นำลูกประคบไปนึ่ง หรืออบไอน้ำให้ร้อน ประมาณ 10 - 15 นาที - ทดสอบความร้อนโดยแตะที่แขนก่อนใช้ - ประคบบริเวณที่มีอาการปวดครั้งละ 10 - 15 นาที - ใช้ซ้ำได้ 2 - 3 ครั้งต่อวัน หรือบ่อยตามต้องการ	- ห้ามใช้ในพื้นที่ที่มีแผลเปิด แผลไฟไหม้ หรือแผลติดเชื้อ - ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ที่มีความเสี่ยงต่อการแท้ง - ไม่ควรใช้ในผู้ที่มีโรคเส้นเลือดอุดตันรุนแรง หรือโรคที่เกี่ยวข้องกับการไหลเวียนโลหิต - ไม่ควรใช้ในพื้นที่มีอาการอักเสบ บาดเจ็บเฉียบพลัน - อาจมีผิวหนังแดง หรือรู้สึกแสบร้อน หลังการใช้อาจมีอาการคัน หรือระคายเคือง หากแพ้ส่วนประกอบของสมุนไพร อาจเกิดรอยไหม้หากใช้ลูกประคบร้อนเกินไป	ไม่พบข้อมูลอันตรกิริยาระหว่างยาประคบสมุนไพรกับยาอื่น	Analgesic balm

กลุ่มอาการสมองและระบบประสาท

โรคลมชักรักษายาก

ภายใต้การดูแลของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านลมชักเท่านั้น

สารสกัดกัญชา CBD : THC > 20 : 1

ขนาดและวิธีใช้	ข้อควรระวัง และข้อห้ามใช้	อันตรกิริยาระหว่างยา	เทียบเคียงยาแผนปัจจุบัน
แนะนำให้เริ่มต้นใช้ CBD ขนาด 1 - 3 mg/kg/day ในเดือนแรก ปรับยาขึ้นช้าๆ CBD 1-5 mg/kg/day ทุก 2 - 4 สัปดาห์ จนคุมอาการชักได้ และไม่มีผลข้างเคียง การปรับขนาดยาขึ้นอยู่กับ การตอบสนองทางคลินิกของแต่ละบุคคล ขนาดยาสูงสุดที่แนะนำคือ 25 mg/kg/day โดยขนาดของ THC $\leq$ 0.5 mg/kg/day การบริหารยา - อมใต้ลิ้น (Sublingual) - สายให้อาหาร (Feeding tube) ไม่ควรบริหารยาทางปาก (Oral) เนื่องจากมี First-pass metabolism ที่ตับ ทำให้ Bioavailability เมื่อให้ทางปากเหลือประมาณ 6 %	1) ห้ามใช้ในผู้ที่มีประวัติแพ้ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการสกัดกัญชา 2) ห้ามใช้ในผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดขั้นรุนแรง หรือไม่สามารถคุมอาการได้ 3) อาจพบการทำงานของตับผิดปกติ เช่น เบื่ออาหาร โดยไม่ทราบสาเหตุ ปัสสาวะสีคล้ำ อ่อนเพลีย ตัวเหลือง คลื่นไส้ ปวดท้องด้านขวาบน อาเจียน เป็นต้น ควรรีบปรึกษาแพทย์ 4) การบริหารยาร่วมกับอาหารที่มีไขมันสูง/แคลอรีสูง ทำให้ปริมาณยาในเลือดเพิ่มขึ้น 5) การหยุดยา ควรค่อยๆ หยุดยาเพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดอาการชักบ่อยขึ้น และอาการชักแบบต่อเนื่อง	ยาที่ metabolized ผ่าน cytochrome P450 เนื่องจาก THC และ CBD มีผลเป็นทั้ง enzyme inducer และ enzyme inhibitor	-

กลุ่มอาการสมองและระบบประสาท

อาการเกร็ง และอาการปวดจาก โรคปลอกประสาทส่วนกลางอักเสบ หรือเอ็มเอส (Multiple Sclerosis; MS) *ภายใต้การดูแลของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ*

สารสกัดกัญชา THC : CBD = 1 : 1 (THC 27 mg : 25 mg : 1 ml)

ขนาดและวิธีใช้	ข้อควรระวัง และข้อห้ามใช้	อันตรกิริยาระหว่างยา	เทียบเคียงยาแผนปัจจุบัน
ขนาดยาเริ่มต้น คือ 0.1 ml สัปดาห์แรก 0.1 ml เข้า เย็น (3 วัน) จากนั้นเพิ่มขนาดได้ทุก ๆ 3 วัน แต่ไม่เกิน 1.5 เท่าของขนาดยา ก่อนหน้า และช่วงเวลาห่างรับยาแต่ละครั้ง ต้องไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมง ขนาดยาสูงสุด คือ 1 ml ต่อวัน	1) ห้ามใช้ในผู้ที่มีประวัติแพ้ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการสกัดกัญชา ซึ่งอาจเกิดจากส่วนประกอบอื่น ๆ และ/หรือสารที่เป็นตัวทำละลาย (solvent) ที่ใช้ในการสกัด 2) ห้ามใช้ในผู้ที่มีอาการรุนแรงของ unstable cardio-pulmonary disease หรือมีปัจจัยเสี่ยงของโรคหลอดเลือดหัวใจ 3) ห้ามใช้ในผู้ที่เป็นโรคจิตมาก่อน หรือมีอาการของโรคอารมณ์แปรปรวน (concurrent active mood disorder) หรือโรควิตกกังวล 4. หลีกเลี่ยงการใช้ในสตรีมีครรภ์ สตรีที่ให้นมบุตร รวมถึงสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่ไม่ได้คุมกำเนิด หรือสตรีที่วางแผนจะตั้งครรภ์	ยาที่ metabolized ผ่าน cytochrome P450 เนื่องจาก THC และ CBD มีผลเป็นทั้ง enzyme inducer และ enzyme inhibitor	-

กลุ่มอาการสมองและระบบประสาท

อาการปวดเหตุพยาธิสภาพประสาท (Neuropathic Pain)

ยาสมุนไพรรสเผ็ด (สารสกัด Capsaicin)

ขนาดและวิธีใช้	ข้อควรระวัง และข้อห้ามใช้	อันตรกิริยาระหว่างยา	เทียบเคียงยา แผนปัจจุบัน
ทาบาง ๆ ในปริมาณครึ่งช้อนน้ำ บริเวณที่มีอาการปวด วันละ 3 - 4 ครั้ง 	1) ผู้ที่แพ้แคปไซซิน หรือสารในตระกูลพริก 2) ห้ามใช้กับผิวหนังที่มีแผลเปิด แผลไหม้ หรือมีการอักเสบรุนแรง 3) ห้ามใช้ในเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี 4) หลีกเลี่ยงการใช้ในบริเวณใกล้ดวงตา จมูก ปาก หรือเยื่อเมือก 5) ไม่ควรใช้ร่วมกับยาแก้ปวดเฉพาะที่ประเภทอื่น เช่น ยาที่มีเมนทอล หรือไดโคลฟีแนค เพราะอาจเพิ่มการระคายเคือง 6) หลีกเลี่ยงการใช้ร่วมกับผลิตภัณฑ์ให้ความร้อน เช่น แผ่นประคบร้อน หรือครีมร้อน เพราะอาจทำให้เกิดการระคายเคืองรุนแรง	พริกเกิดอันตรกิริยาระหว่างกับยาหลายกลุ่ม แต่พริกเป็นยาใช้ภายนอก ความเสี่ยงจึงมีโอกาสน้อย	Analgesic balm

กลุ่มอาการทางระบบผิวหนัง

ผู้ป่วยแพ้ไหม้จากความร้อน หรือการฉายรังสี

ครีมว่านหางจระเข้

ขนาดและวิธีใช้	ข้อควรระวัง และข้อห้ามใช้	อันตรกิริยาระหว่างยา	เทียบเคียงยาแผนปัจจุบัน
ทาเจลว่านหางจระเข้บริเวณผิวหนังที่ควรได้รับการรักษา วันละ 3 - 4 ครั้ง	- ห้ามใช้ในผู้ที่แพ้พืชตระกูลลิลลี่ (Liliaceae family) หรือประวัติแพ้ว่านหางจระเข้ - แนะนำให้ทดสอบกับผิวหนังบริเวณเล็ก ๆ ก่อนใช้ยา เพราะอาจทำให้เกิดอาการแสบร้อน คัน มีผื่นแดง หรือผื่นแพ้สัมผัส และถ้ามีอาการดังกล่าวให้หยุดใช้ยา	การใช้ยาทาภายนอก ร่วมกับสเตียรอยด์ทาผิว (เช่น ไฮโดรคอร์ติโซน) อาจเพิ่มการดูดซึม	-

กลุ่มอาการทางระบบผิวหนัง

โรคติดเชื้อไวรัส ได้แก่ โรคเริม (Herpes simplex virus; HSV) โรคงูสวัด (Herpes zoster) และโรคหูดหงอนไก่

ครีมพญายอ

ขนาดและวิธีใช้	ข้อควรระวัง และข้อห้ามใช้	อันตรกิริยาระหว่างยา	เทียบเคียงยาแผนปัจจุบัน
เริมและงูสวัด ทาครีมพญายอ บนตุ่มน้ำ วันละ 5 ครั้ง เป็นเวลา 7 - 14 วัน งูสวัด อาจประคบตุ่มน้ำด้วยน้ำเกลือ จากนั้นทายาบนตุ่มน้ำวันละ 3 ครั้ง จนตุ่มน้ำแตกกลายเป็นสะเก็ด จากนั้นทายาบนแผลจนกระทั่งแผลหาย หูดหงอนไก่ ทาครีมพญายอ บริเวณที่เป็นหูดหงอนไก่ วันละ 4 ครั้ง จนกระทั่งผื่นหายไป (หากทาครีมพญายอมากกว่า 1 เดือน ขนาดของหูดหงอนไก่ไม่ลดลงพิจารณาตัดชิ้นเนื้อส่งตรวจ)	ข้อควรระวัง 1) ผู้ป่วยที่มีภูมิคุ้มกันบกพร่อง เช่น AIDs ผู้ป่วยที่ได้รับการปลูกถ่ายอวัยวะ ผู้ป่วยที่มีภาวะ T-cell defects เป็นต้น 2) เริมกระจายไปบริเวณอื่น (Dissemination) 3) แผลมีสะเก็ดหนา (Acyclovir-resistant herpes simplex infection) 4. ตุ่มน้ำบริเวณตา หน้าผาก และจมูก (Herpes zoster ophthalmicus) 5) ผู้ป่วยที่มีภาวะติดเชื้อแบคทีเรียซ้ำซ้อน (Secondary bacterial infection) 6) ผู้ป่วยตั้งครรภ์หรือให้นมบุตร ข้อห้ามใช้ 1) ผู้ป่วยมีประวัติแพ้พญายอ หรือส่วนประกอบในครีมพญายอ 2) แผลเปิดขนาดใหญ่	ไม่พบข้อมูลอันตรกิริยาระหว่างครีมพญายอ กับยาอื่น 	Acyclovir cream

กรมการแพทย์
Department of Medical Services

รายละเอียดเนื้อหาเพิ่มเติม
สามารถ Download “คู่มือการใช้อาสมุนไพรรในเวชปฏิบัติ”
ฉบับเต็ม ได้จาก QR Code

